general, Ukrainian Onomasticon – in particular have been conducted; the features of phonetic and morphological adaptation of Ukrainian given names have been distinguished.

Author substantiates the feasibility of methodological principles, methods and teaching tools within the triad «Ethnos – Language – Culture», which correlates with the achievements of related studies (linguistics, ethnopsycholinguistics, social psychology, sociolinguistics); consideration of ethnocultural and sociolinguistic factors in the studying process from the perspective of studying subject's status – the future philologist – linguaculture bearer; identity that is formed by means of language studying.

Philological studies' teaching from the perspective of linguaculture involves the development of linguistic world image as well as the skills of discursive producing of texts considering the national specifics of semantic nuances of language units; consideration of the transmission of language, mental characteristic of linguaculture bearer.

Organization of work of students-philologists with onomastic material should consider the following key points: development of linguacultural literacy of the future teachers-philologists is constituted on linguacultural approach which is used in the sense of observation of language (within our research – onomastic) material by promoting the development of cognitive (linguistic), axiological and communicative components of study competence. Work with onomastic material (on the example of Ukrainian language) involves: 1) identification of general semantics, nationally designated semantics of Given names (including – proper names); discursive potential of phraseological units of onomastic component as precedent units of Ukrainian linguaculture; 2) cognitive-pragmatic modeling of semantics of autochthonic Slavic and Christian Given names and their corresponding semantics phraseology; 3) consideration of specifics of onomastic representation of elements of language awareness; 4) destinction of the national-cultural component of onomastic meaning; 5) identification of value accent of onomastic semantics; 6) lexicographic and paremiographic representation of spectrum of semantics and value of Ukrainian anthroponyms and phraseology units with onomastic component.

The prospect of further research comes from the observation of the structural and semantic features of Ukrainian Given names from the position of linguaculture.

Key words: *linguacultural approach, language teaching, linguaculture, lexical work, onomastic material, anttroponym, anthroponym nest, students-philologists.*

УДК 378 :[37.011.3 – 051:78]

Валерія Молчанова-Долінко
Криворізький державний педагогічний університет
ORCID ID 0000-0002-6783-6625
DOI 10.24139/2312-5993/2017.03/072-082

ФОРМУВАННЯ ПОЛІХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядається проблема формування поліхудожньої діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Висвітлюється й аналізується роль даного процесу під час професійного навчання студента. Автором статті було здійснено спробу осмислення сутності поняття поліхудожня діяльність, а саме її формування під час професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва, завдяки розробленню критеріїв сформованості поліхудожньої діяльності та перевірці їх ефективності на практиці. Зазначено складові ланки і

структуру готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до поліхудожньої діяльності, а також її роль у житті педагога-музиканта. Стаття дає можливість зрозуміти, теоретично проаналізувати і розв'язати проблему професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва на основі поняття «поліхудожня діяльність».

***Ключові слова**: професійна діяльність, навчально-пізнавальна діяльність, поліхудожнє виховання, поліхудожня діяльність, монохудожня діяльність, професійність, поліхудожня свідомість, полі художність.*

Постановка проблеми. Сучасне суспільство в Україні потребує кваліфікованого вчителя музичного мистецтва, який має високий рівень освіченості, культури, професіоналізму фахівця. Як в Україні, так і за кордоном велику увагу приділено полікультурному розвитку студентської молоді, що знайшло послідовне відображення в навчанні й вихованні не тільки в межах України, а і в Англії, США, Австрії та інших країнах світу. Потреба у формуванні високоосвіченої особистості, які здатна реалізувати здібності, інтелектуальний і творчий потенціал у діяльності, бажання опанування того обсягу інформації, яка вливатиме на професійність особистості, змушує шукати нові шляхи вдосконалення професійності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Саме особистісний і професійний розвиток спеціалістів нерозривно повязаний із формуванням поліхудожньої діяльності майбутніх учителів музики, а саме – зі створенням такого навчального середовища, яке сприятиме постійному збільшенню потреби до процесу пізнання. В умовах динамічного розвитку суспільства актуальним стає питання щодо формування поліхудожньої діяльності в майбутніх спеціалістів, які прагнуть самовдосконалюватися під час творчої діяльності саме в музичній сфері. Незважаючи на значну увагу дослідників до цієї проблеми, на наш погляд, вона залишається недостатньо вивченою, незважаючи на її практичний запит.

Аналіз актуальних досліджень. Питання пошуку професійного становлення майбутнього вчителя розглядається в різних аспектах. Найбільш представленими є роботи з визначення здібності студента самостійно організовувати навчання (В. Буряк, О. Конопкін, Т. Курдрявцев, О. Малихін, О. Осницький, Г. Штельмах). У сучасних наукових працях з різних теоретичних поглядів розкрито соціально-педагогічні й психодидактичні умови розвитку пізнавальної активності студентів (М. Богомолова, І. Журавльов, О. Зоріна, І. Логвінов, Т. Тихомирова). До основних стимульних дидактичних умов відносять і навчальну взаємодію (О. Любчук, О. Степанов, Д. Тайдж, Є. Тунік, Н. Хазратова).

Останнім часом значно актуалізувалися інтегративні тенденції в дидактиці, теорії педагогіки. Дослідники вивчають феномен освітньої інтеграції на матеріалі різних дисциплін (Р. Арцишевський, Н. Бібік, В. Гузєєв, Я. Данилюк, М. Іванчук, В. Ільченко, І. Козловська, М. Чапаєв), зокрема

предметів художньо-естетичного циклу (О. Курєвіна, Л. Предтеченська, Л. Савенкова, Н. Терентьєва, В. Тименко, П. Шевченко, О. Щолокова, Б. Юсов), підкреслюючи, що в умовах інтегрованого навчання взаємопроникнення й систематизації знань особистості, становлення в них цілісної та багатомірної картини світу, розвиток творчих здібностей і гнучкого мислення (симультанного, критичного, діалектичного) відбувається більш ефективно. Також науковці відзначають значне збільшення евристичного потенціалу мистецтва за умов упровадження інтегративних технологій.

У контексті полікультурного виховання розглядається сутність розвитку поліхудожньої підготовки студентської молоді. Звідси виникає потреба у формуванні поліхудожньої діяльності.

Проблемі формування поліхудожньої діяльності присвячені праці таких авторів, як О. Бузової, П. Волкової, О. Дронова, Л. Масол, Т. Рейзенкінд, О. Щолокової, Ю. Усова, Б. Юсова. У цих працях розглядається сутність поняття поліхудожнього виховання, під яким розуміється здатність особистості синтезувати різноманітні види діяльності. Водночас у цих роботах не простежуємо чіткого визначення поліхудожньої діяльності, що зумовило у змісті дослідницького експерименту нами здійснити спробу розкрити сутність цього складного динамічного поняття. Та водночас виникають суперечності між потребою розвитку поліхудожньої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва й недостатньою теоретичною обґрунтованістю цього вагомого питання; між формуванням багатошарової свідомості на основі взаємодії мистецтв та недостатньою розробленістю задачного підходу до розв’язання цієї проблеми. Виокремлені нами суперечності складають сутність актуальності наукового дослідження: «Формування поліхудожньої діяльності під час професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва».

Поняття поліхудожнє виховання Л. Масол трактує як інтегральну властивість особистості, гармонійне поєднання поліхудожньої свідомості й відповідної діяльності на основі естетичного ставлення до мистецтва в його численних автономних і синтезованих формах [4].

Поліхудожнє виховання визначаємо як особистісно зорієнтоване планомірне залучення студентів до різних видів мистецтв у їх взаємодії, результатом якого є формування інтегральних естетичних властивостей особистості, поліхудожньої свідомості та здатності до поліхудожньої діяльності, у якій виявляється комплекс набутих естетичних компетентностей, що забезпечують готовність до художньо-творчої самореалізації й художньо-естетичного самовдосконалення.

П. Волкова зазначає, що універсальність професійно-педагогічної культури вчителя музичного мистецтва полягає в тому, що він має оволодіти різними формами інтеграції. Такою є «поліхудожня діяльність» у поєднанні з «монохудожньою діяльністю». Термін «поліхудожність»

означає оволодіння такими формами виховання, як залучення особистості до предметів гуманітарного профілю, що надає їй можливість зрозуміти витоки різних видів художньої діяльності й опанувати базові уявлення та навички з кожного виду мистецтва [1] .

Щодо поняття «діяльність» зазначимо, що основою впливу на процес професійного навчання є навчально-пізнавальна діяльність студентів. Під учбовою діяльністю, на думку, О. Ярославової, розуміється «діяльність щодо самозмінення й саморозвитку тих, хто навчається, де предметом цієї діяльності є досвід їх самих, перетворювальний по лінії засвоєння нових знань та вмінь і внесення їх до системи попереднього досвіду. Продуктом навчальної діяльності є ті зміни в індивідуальному досвіді студентів, які виникли в результаті засвоєння фрагменту соціального досвіду» [8].

На основі вищесказаного зазначимо, що головним у діяльності педагога-музиканта є прагнення до оптимізації процесу навчання, застосування системного методу в дослідженні проблем, оволодіння знаннями про художньо-інформативний простір, використання різних способів художньої діяльності безпосередньо в навчальному процесі, знаходження нових творчих рішень, що дозволяє створити широке поле джерел для вдосконалення музичної культури через головну мету, а саме – формування поліхудожньої діяльності під час професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва.

У наукових працях Т. Рейзенкінд поліхудожня свідомість особистості характеризується як сукупність міждисциплінарних знань і уявлень про особливості різних видів мистецтва та їх взаємодію в багатогранному культурному просторі; здатність до інтуїтивного відчуття / схоплення міжвидових художніх імпульсів і смислів. До емоційно-естетичного резонансу; інтегральність логіко-ейдетичного мислення, якому притаманні такі ознаки: міжвидові художньо-образні асоціації, аналогії, паралелі; здатність інтерпретувати художні тексти й здійснювати умовно адекватні «естетичні переклади» у змістовому руслі мистецтв; уміння встановлювати зв’язки між його видами, порівнювати, синтезувати й узагальнювати художню інформацію [5].

Здійснений теоретично-дослідницький екскурс дозволив сформулювати такі твердження: сутність поліхудожньої діяльності суб’єкта полягає в його здібності знаходити і ставити професійну проблему на основі потреб професійної діяльності й особистого професійного досвіду. Поліхудожня діяльність насамперед не є вродженою рисою – вона формується у процесі діяльності майбутнього педагога. Продовженням вищезазначеного є те, що формуючись у процесі професійної діяльності, поліхудожня діяльність одночасно впливає і на якість цієї діяльності, у нашому випадку – музичної, яка репрезентує якісний вимір професійності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Отже, поліхудожня діяльність розвивається під впливом сукупності професійних мотивів, пов'язаних як і з суспільною важливістю і цінністю професії, так і з важливістю самореалізації майбутнього вчителя музики у професійній діяльності.

Головною **метою** нашого дослідження є осмислення сутності поняття «поліхудожня діяльність», а саме її формування під час професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва, завдяки розробленню критеріїв сформованості поліхудожньої діяльності та перевірці їх ефективності на практиці. Зазначити складові ланки і структуру готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до поліхудожньої діяльності.

Нами були використані такі **методи** науково-педагогічного дослідження: тестування, опитування, аналіз, синтез, узагальнення, тематична бесіда, педагогічний експеримент.

Виклад основного матеріалу. Домінантою модернізації сучасної художньо-педагогічної освіти стає компетентнісний підхід до процесу навчання. Для розкриття його змісту важливого значення набуває розуміння того, що розглядуваний феномен характеризується інтегративністю, об'єднуючи такі поняття, як: професіоналізм, кваліфікація, здібності, які широко використовуються в науковій літературі. Якщо розглядати формування фахової компетентності в межах художньо-педагогічної освіти, то можна говорити про знання, уміння й навички, володіння засобами діяльності, наявність певних художніх цінностей і творчих задатків, тобто про готовність фахівця виконувати художньо-педагогічну діяльність [7].

Концептуальною ідеєю розроблення змісту загальномистецької освіти є цілісний художньо-естетичний розвиток особистості на основі взаємодії різних видів мистецтва й координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості студентів поліхудожнього та полікультурного образу світу. Згідно з державним стандартом, предмети мистецтва мають утворювати єдиний наскрізний цикл, спрямований на всебічне неперервне опанування студентами художніми цінностями впродовж усього терміну навчання, використовуючи поліхудожню діяльність під час професійного становлення.

У професійній підготовці майбутнього вчителя музики важливим є вміння залучити учнів до естетичного споглядання, емоційного переживання, інтуїтивного осягнення багатозначних життєвих ситуацій, виражених різноманітними художніми образами.

Процес залучення до мистецтва в контексті поліхудожнього виховання передбачає діалогічність, гуманізацію освітньо-виховного простору, оптимізацію поліхудожньої діяльності, стимулювання самоосвіти.

У широкому сенсі розуміння поняття «вчитися» вже включає компонент уміння задіяти внутрішні потенціали так, щоб отриманий

результат приніс задоволення й подальший творчий інтерес самодіяльності в навчанні [2; 3]. Для того, щоб досягти такого результату, ми визначили дві сторони організації навчальної діяльності студентів музично-педагогічного відділення факультету мистецтв ДВНЗ, у якому взяли участь 128 осіб. Можемо констатувати, що:

1) прискіпливим і детальним вибудовуванням системи знаково-символічного засобу є відтворення музичного тексту в процесі гри на інструменті та під час вокального виконання музичного твору;

2) для систематизованої професійної взаємодії студента-музиканта з викладачем-виконавцем музичних творів, у якій передбачені такі форми співробітництва, є необхідні знаково-символічні засоби музичного відтворення й наукового узагальнення ефективного музичного виконання.

Для проведення експериментально-емпіричної роботи було проведено індивідуальну тематичну бесіду з викладачами музики з метою дотримання *принципу взаємозв'язку навчального моделювання і навчального співробітництва* як двох важливих складових як навчальної, так і поліхудожньої діяльності.

Результатом такого співробітництва є вміння студента виступати суб'єктом навчального процесу, тобто вміння планувати й виконувати відповідні завдання для досягнення кінцевого результату під час формування поліхудожньої діяльності.

З метою визначення рівнів сформованості поліхудожньої діяльності студентів на уроках музичного мистецтва нами було розроблено чотири групи критеріїв.

Перша група критеріїв – формування елементарних понять. Це складає підґрунтя для подальшого розвитку студентів під час практики. При цьому учні копіюють ту інформацію, яку надає студент-учитель.

Друга група критеріїв – формування мотивації до оволодіння знань на основі поліхудожньої діяльності. Студент виявляє зацікавленість до оволодіння поліхудожніми знаннями, тим самим надихаючи учнів до співпраці.

Третя група критеріїв – формування понять, що включають елементи новизни на уроках музичного мистецтва за допомогою впровадження поліхудожньої діяльності студентами.

Четверта група критеріїв – формування вміння до творчої самореалізації, тобто вміння переносити знання в діяльність, цілісно сприймати емоційно-образний зміст художнього твору. В основу понять покладено оригінальність – здатність поєднувати інформаційні блоки, творчо виокремлювати зовнішні стимули й перетворювати їх на нові поняття – образи, здатність спонтанно створювати поняття в новій ситуації.

Для кожної групи критеріїв було визначено відповідні рівні сформованості поліхудожньої діяльності студентів під час професійного становлення.

І. Низький (репродуктивний) рівень. Показником цього рівня є наявність формальних знань студентів щодо теми, яка вивчається. Учні сприймають інформацію, яку надає студент-учитель, щодо змісту музичних творів, але без зацікавлення ставляться до пізнання емоційно-образного змісту твору. Оцінювання критерію цього рівня здійснюється в межах від 1 до 3 балів.

ІІ. Продуктивний рівень. Студент-учитель формує в учнів мотивацію та потребу до пізнання емоційно-образного змісту твору музичного твору з урахуванням особливостей творів композитора-митця. Це супроводжується потребою в пізнанні особливостей жанру, стилю та естетичних думок митця. Оцінювання критерію від 4 до 6 балів.

ІІІ. Варіативний рівень. Судент-учитель демонструє нестандартний підхід до викладу навчального матеріалу на уроках музичного мистецтва за допомогою понять, що включають елементи новизни через формування поліхудожньої діяльності. Оцінювання від 6 до 9 балів.

ІV. Високий рівень (креативний) рівень. Студент-учитель здатен до спілкування на високому рівні, співтворчості з партнерами (учнями), ураховуючи особливості поліхудожньої діяльності, намагається звертатися до внутрішнього світу особистості (учнів), виявляє здатність спонтанно створювати поняття в новій ситуації, а головне творчо самореалізується, тобто демонструє вміння переносити знання в діяльність під час професійного становлення. Оцінювання від 10 до 12 балів.

Для визначення рівнів сформованості поліхудожньої діяльності нами був використаний метод тестування й метод анкетування. З метою оцінювання ставлення до вибраної професії майбутніх учителів саме музичної сфери використовувався опитувальник.

За результатами емпіричного дослідження ми визначили *складові поліхудожньої діяльності студента-музиканта:* однією з ланок формування поліхудожньої діяльності студентів є творчий підхід до творів мистецтва під час професійного становлення. Іншою ланкою цього динамічного процесу можна назвати взаємозв’язок різних видів мистецтв на уроках музичного мистецтва. Студенти мають усвідомити, що різні види мистецтв не тільки не відокремлені одне від одного, а навпаки, тісно пов’язані між собою, і знання одного з них допомагає глибокому сприйманню й розумінню інших видів мистецтва.

У ході проведення наукового дослідження, для ефективності формування поліхудожньої діяльності, ми синтезували вербальну, візуальну, звукову та рухову інформацію, поєднували абстрактно-логічні та предметно-образні форми наочності, підвищували мотивацію навчання за рахунок єдності пізнання й аналізування, емоційності та образності форми викладу навчального матеріалу, можливістю вибору студентом темпу і послідовності діяльності, обсягу матеріалу, що вивчається.

Мультимедійний засіб відіграв велику роль під час експерименту: навіть коли увага аудиторії концентрувалася за допомогою зорового сприйняття, музика звучала як фон і впливала на сферу безсвідомого суб'єкта, завдяки чому збільшувався емоційний вплив сприйняття. На уроці з музичними комп'ютерними технологіями використовувались образи недискретної інформації, швидкість подачі інформації, повторний вплив на сферу безсвідомого, установлювався ритм чергування подачі інформації.

Перевірка сформованої поліхудожньої діяльності студентів на уроках музичного мистецтва здійснювалася за допомогою методу тестування, який був розроблений ще в констатувальному експерименті.

Формування поліхудожньої діяльності під час професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва потребує усвідомлення сутності сучасних технологій проблемного й комп'ютерного навчання, яке дозволяє усвідомлювати алгоритми дій на основі поєднання педагогічних стимулів як на сферу безсвідомого, так і свідомого. Це дозволяє студенту-вчителю гнучко оперувати проблемними ситуаціями та використовувати на уроках музичного мистецтва синтезатор за допомогою комп'ютерних технологій. Саме вони спроможні якнайкраще передати всю повноту духовності й символіку музичних творів.

На формування поліхудожньої діяльності студентів спрямовані лекції з музичного мистецтва із застосуванням комп'ютерних технологій, на які ми звернули увагу. Кожна з них є сукупністю малюнків, світлин, анімацій, відео фрагментів, текстових пояснень, звукового супроводу, виконання музичних творів, виконання пісень у режимі караоке, тестових запитань тощо, якими апелює педагог при проведенні заняття з використанням комп'ютерних засобів. Крім того, програмний засіб містить словник термінів і понять, іменний словник термінів і понять, іменний покажчик, схему «Характеристики музики». Інформацію про результати роботи студент може переглядати на головному комп'ютері у зведеному вигляді.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Ми дійшли висновку, що поняття «поліхудожня діяльність» є складним інтегральним психічним новоутворенням особистості, що передбачає оволодіння різними способами художньої діяльності, включенням їх безпосередньо в навчальний процес на уроках музичного мистецтва. Поліхудожня діяльність передбачає оволодіння вміннями міжособистісного спілкування, пізнання самого себе, оволодіння знаннями про художньо-інформативний простір, оперування навичками інтеграції різноманітних думок і створення нових смислів на основі варіювання й комбінування різних видів мистецтва. Потрібно розуміти: здатність до визначення механізмів інтеграції кожного виду мистецтва, здатність виокремлювати диференційовані ознаки видів мистецтв, накопичувати досвід сприйняття кожного мистецтва й узагальнювати його ознаки, унаслідок чого формується поліхудожня діяльність.

Структура готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до поліхудожньої діяльності має такі складові:

- теоретична готовність;
- психологічна готовність;
- практична готовність.

Теоретична готовність: когнітивно-інтелектуальний компонент підготовки вчителя музичного мистецтва відповідає за художньо-естетичну та професійно-педагогічну систему знань майбутнього фахівця в музичній сфері. Студент володіє методологією й методикою поліхудожнього виховання, психологією учнів, педагогічною професійністю.

Психологічна готовність: емоційно-мотиваційний компонент підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва відповідає за самовизначення особистості вчителя в професійній і поліхудожній діяльності, тобто самопізнання, саморозвиток, реалізацію можливостей інтеграції мистецтв як засобу самореалізації духовно-музичного світу фахівця.

Практична готовність: процесійно-освітній компонент підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва відповідає за розвиток професійно-творчих, художньо-конструктивних, організаційних, комунікативних, музично-виконавських, художньо-дослідних і музично-досдідних умінь майбутнього спеціаліста.

Феномен поліхудожньої діяльності характеризується включенням особистості в різновиди індивідуальної і колективної творчості на основі багатоманітних форм мистецької взаємодії, що стимулює вияв здатності бути естетично виразним і компетентним.

Подальшого розвитку потребує більш детальне вивчення проблеми формування поліхудожньої діяльності під час професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва як умови збагачення інтелектуальної та естетичної сфери світосприйняття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова П. С. Музыкальные занятия в условиях полихудожественного развития школы : учебное пособие / П. С. Волкова. – Астрахань : Изд. Астраханского института усовершенствования учителей, 1999. – 100 с.

2. Волобуєва Т. Б. Розвиток творчої компетентності школярів / Т. Б. Волобуєва. – Х. : Основа, 2005. – 112 с.

3. Выготский Л. С. Педагогика / Л. С. Выготский : [собр. соч. в 6 т.]. – М. : Педагогика, 1981. – 1084 с.

4. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посібник для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Бєлкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.

5. Рейзенкінд Т. Й. Дидактичні основи професійної підготовки вчителя музики в педуніверситеті : монографія / Тетяна Йосипівна Рейзенкінд. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. – 640 с.

6. Тушева В. В. Аксіологічна складова науково-дослідницької культури студентів вищої педагогічної школи / В. В. Тушева // Вища освіта України : теоретичний та

науково-методичний часопис. – 2013. – № 3 (50). – Додаток 1 : Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології. – Т. 2. – С. 270–278.

7. Хуторской А. Образовательные компетенции в дидактике и методиках личностно-ориентированного обучения / А. Хуторской // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / гол ред. В. К. Буряк. – Кривий Ріг : КДПУ, 2004. – Вип. 8. – С. 104–112.

8. Ярославова Е. Н. Факторы формирования профессионально-познавательной активности студентов : автореф. дис. пед. наук / Е. Н. Ярославова. – Челябинск, 1999. – 23 с.

9. Banks J. A. An introduction to multicultural education / J. A. Banks. –Boston : Needham Heights, MA Allyn and Bacon, 1999. – 208 p.

REFERENCES

1. Volkova, P. S. (1999). *Muzykalnyie zanatiia v usloviiakh polikhudozhestvennoho razvitiia shkoly [Musical studies in conditions of poly-artistic development of school].* Astrakhan: Vyd. Astrakhanskoho institute usovershenstvovaniia uchitelei.

2. Volobuieva, T. B. (2005). *Rozvytok tvorchoi kompetentnosti schkoliariv [The development of creative competence in schoolchildren].* Kharkiv: Osnova. (In Ukrainian).

3. Vihotskii, L. S. (1981). *Pedahohika [Pedagogics].* Sobr. soch. v 6 t.

4. Masol, L. M. (2006). *Metodyka navchanniia mystetstv u pochatkovii shkoli [The method of teaching art in primary school].* Kharkiv: Vesta: Vyd. Ranok. (In Ukrainian).

5. Reizenkind, T. Y. (2006). *Didaktychni osnovy profesiinoi pidhotovky uchyteliv musyky v peduniversiteti [Didactic foundations of training music teachers at the pedagogical university].* Kryvyi Rih. Vyd. Dim. (In Ukrainian).

6. Tusheva, V. V. (2013). Aksiolohichna skladova naukovo-doslidnytskoi kultury studentov vyshchoi pedahohichnoi shkoly [Axiological constituent of research culture of students of higher pedagogical school]. *Vyshcha osvita Ukrainy, Issue 3 (50), Vol. 2,* 270–278.

7. Khutorskoi, A. (2004). Obrazovatelnyie kompetentsii v didaktike i metodikakh lichnostno-oriientirovannoho obucheniia [Educational competences in didactics and methodology of personality oriented teaching]. *Pedahohika Vishchoi i Serednoi Shkoly, 8,* 104–112. (In Ukrainian).

8. Yaroslavova, E. N. (1999). *Faktory formirovaniia professionalno- poznavatelnoi aktivnosti studentov [The factors of formation of students' cognitive activity]* (PhD thesis abstract). Cheliabinsk.

9. Banks, J. A. (1999). *An introduction to multicultural education.* Boston: Needham Heights, MA Allyn and Bacon.

РЕЗЮМЕ

Молчанова-Долинко Валерия. Формирование полихудожественной деятельности в период профессионального становления будущих учителей музыкального искусства.

В статье рассматривается проблема формирования полихудожественной деятельности в период профессионального становлення будущих учителей музыкального искусства. Обосновывается и анализируется роль данного процесса в период обучения студента. Автором статьи была сделана попытка осмысления сущности понятия полихудожественной деятельности, а именно ее формирования в период профессионального становлення будущих учителей музыкального искусства, благодаря разработке критериев сформированности полихудожественной деятельности и проверки их эффективности на практике. Указаны основные составляющие и структура готовности будущего учителя музыкального искусства к полихудожественной деятельности, а также ее роль в жизни педагога-музыканта.

Ключевые слова: *профессиональная деятельность, учебно-познавательная деятельность, полихудожественное воспитание, полихудожественная деятельность, монохудожественная деятельность, профессиональность, полихудожественное сознание, полихудожественность.*

SUMMARY

Molchanova-Dolinko Valeriia. Formation of poly-artistic activity in the period of professional formation of the future musical art teacher.

The paper studies the problem of formation of poly-artistic activity in the period of professional formation of the future musical art teacher. It analyzes the role it plays in the process of professional learning. The author of the article makes an attempt to analyze the concept of formation of poly-artistic activity of the future musical art teacher, as well as their role in the life of a teacher-musician. The role of this process is illuminated and analyzed during the professional studies of the student. The article provides an opportunity to understand, theoretically analyze and solve the problem of formation of poly-artistic activity in the period of professional formation of the future musical art teacher on the basis of the notion "poly-artistic activity". Without regard to considerable attention of researchers to this problem, on the view of the author, she remains not enough studied in the sphere of professional formation of the future musical art teacher. Therefore in the period of theoretical research the main factors of this problem were found out. Presently, there is an increasing interest in the problem of poly-artistic activity of the future music teacher as ponderable link for becoming of the future specialist. The process of forming of the pedagogical culture of the future teacher of musical art is especially necessary in the period of professional formation. In the article the main factors of decision of the problem of formation of poly-artistic activity in the period of professional formation of the future musical art teacher are exposed. It depends on the personality of the teacher, his world view and professional mastery, high level of intellect and heartfelt sensitiveness. In the conclusion of the work, the author has indicated that a future specialist must not only love music, but also understand it in sufficient volume for explanation, possess knowledge on scientific literature, constantly enrich himself with new knowledge. The following methods of research are used: analysis, synthesis, generalization, subject conversation, test, interrogatory, pedagogical experiment.

Key words*: professional activity, cognitive activity, musical activity, poly-artistic activity, poly-artistic education, mono-artistic activity, professionalism, future teachers.*

УДК 378.4:378.147:57

Оксана Пташенчук
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-6250-5803
DOI 10.24139/2312-5993/2017.03/082-096

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ ПРИ ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

У статті розкрито досвід використання кейс-методу як ефективної умови формування дослідницької компетентності майбутніх учителів біології у процесі викладання природничих дисциплін. Зазначено переваги методу кейсів та труднощі його застосування на лекціях, лабораторних і практичних заняттях, під час польової